

INSIDER

KONKURENCES TIESĪBAS

Nepārtikas mazumtirgotājiem jāpārskata piegādes līgumi

Nepārtikas mazumtirgotājiem ir pēdējais laiks pārskatīt savus līgumus ar piegādātājiem, lai saskaņotu tos ar Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likumu ("NMPAL"), kas stāsies spēkā 2016.gada 1.janvārī. Līdz šim piegādātāju un mazumtirgotāju attiecības regulēja Konkurences likums, aizliedzot ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli mazumtirdzniecībā ("DSM"). DSM regulējums galvenokārt attiecās uz pārtikas mazumtirdzniecību, un Konkurences padome ("KP") tikai vienā gadījumā to piemēroja nepārtikas preču mazumtirgotājam, sodot AS "Drogas".¹ Taču, tā kā mūsu biroja advokātes Debora Pāvila un Jūlija Jerņeva piedalījās gan NMPAL, gan tikko publicēto KP vadlīniju par NMPAL apspriešanā, varam prognozēt, ka ir sagaidāma vismaz viena KP parauglieta arī nepārtikā.

2015.gada 20.novembris

Debora Pāvila

Partnere

M.Jur.

debora.pavila@vilgerts.com

UZ KURIEM MAZUMTIRGOTĀJIEM ATTIEKSIES?

NMPAL piemērojams mazumtirgotājiem ar būtisku ietekmi nepārtikas preču mazumtirdzniecībā. Būtiskas ietekmes jēdziens nav saistāms ar klasisko dominējošo stāvokli, tāpēc likuma subjekti ir arī nedominējoši uzņēmumi. NMPAL būtisku ietekmi saista ar spēju piemērot vai uzspiest piegādātājiem netaisnīgus sadarbības noteikumus. Turklāt būtiskās ietekmes esamība tiks vērtēta atsevišķos iepirkumu tirgos, kas var tikt definēti pat tik šauri kā konkrētas preces iepirkums. Tāpēc, ja mazumtirgotājam nav būtiskas ietekmes attiecībās ar lielāko daļu piegādātāju, NMPAL tomēr var tikt piemērots līgumam ar vienu piegādātāju, kurš, KP ieskatā, ir atkarīgs no šī mazumtirgotāja.

KP neņems vērā mazumtirgotāja subjektīvo viedokli, vai tas spēj vai nespēj saviem piegādātājiem kaut ko uzspiest. Mazumtirgotājam jānodrošinās ar pierādījumiem, ka no NMPAL viedokļa riskantie līguma noteikumi ar piegādātāju tikuši apspiesti, nevis tie uzspiesti kā negrozāma standarta līguma sastāvdaļa. Par pierādījumu spējai uzspiest savus noteikumus KP, piemēram, ir uzskatījusi zemāku iepirkuma cenu konkrētajam mazumtirgotājam nekā citiem mazumtirgotājiem.

“Ja mazumtirgotājam nav būtiskas ietekmes attiecībās ar lielāko daļu piegādātāju, NMPAL tomēr var tikt piemērots līgumam ar vienu piegādātāju.”

¹ KP 2012.gada 14.decembra lēmums “Par Konkurences likuma 13.panta otrās daļas 1., 2., 4., 5., 6. punktā noteikto aizliegumu pārkāpumu AS “Drogas” darbībā”.

KAS IR AIZLIEGTS?

Nepārtikas mazumtirgotājiem aizliegtās darbības noteiktas NMPAL 7. un 8. pantā. Vadlīniju pirmajā projektā KP mēģināja nepārtikā aizliegto darbību sarakstu atvērt un uz nepārtiku attiecināt arī visas tās darbības, kas aizliegtas pārtikas preču mazumtirgotājiem 6.pantā. Vadlīniju galīgajā redakcijā šādas pieejas vairs nav, taču nevar izslēgt, ka praksē KP tomēr mēģinās paplašināt likuma regulējumu, izmantojot 5.panta ģenerālklausulu.

Aizliegtā darbība	Izņēmumi	Komentārs
Piemērot līguma slēgšanas maksu	Ja līgums tiek slēgts ar jaunu piegādātāju, kuru nepieciešams īpaši izvērtēt.	Par īpašu izvērtēšanu netiks uzskatīta parasto mazumtirgotāja funkciju veikšana, piemēram, tirgus izpēte, meklējot jaunus piegādātājus u.tml.
Piemērot plauktu maksu	Ja ir rakstveida vienošanās ar piegādātāju par preču papildu izvietojumu papildu izvietojuma teritorijā, t.i., uz paletēm, grozos, speciālos stendos ārpus preču pastāvīgās atrašanās vietas.	Pat ja iniciatīva maksāt plauktu maksu nāk no piegādātāja, arī šajā gadījumā mazumtirgotājam ir aizliegts plauktu maksu pieņemt.
Pieprasīt kompensēt jaunu veikalu iekārtošanas vai vecu veikalu atjaunošanas izmaksas	Ja tiek sniegts konkrēts pakalpojums, tad var piemērot taisnīgu maksu.	Maksājumi aizliegti neatkarīgi no tā, kā tie nosaukti. Ja tiek piemērots mārketinga maksājums, bet tam pretī nav konkrēts pakalpojums, kuru piegādātājs ir ieinteresēts pirkt, tad maksājums tiks kvalificēts kā aizliegta kompensācija.
Pieprasīt pieņemt atpakaļ nepārdotās preces	Nekvalitatīvas preces, ja vien preci nav sabojājis pats mazumtirgotājs, vai jaunas, patērētājiem nezināmas preces, ja to piegādes vai piegādes apjoma palielinājuma iniciators bijis piegādātājs.	Līdz šim varēja atdot atpakaļ arī akcijas preces, bet NMPAL šādu iespēju izslēdz.

“Pat ja iniciatīva maksāt plauktu maksu nāk no piegādātāja, arī šajā gadījumā mazumtirgotājam ir aizliegts plauktu maksu pieņemt.”

Aizliegtā darbība	Izņēmumi	Komentārs
Piemērot netaisnīgas sankcijas (piemēram, līgumsods, soda nauda, procenti, līguma izbeigšana, maksājumu ieturēšana, pasūtījumu pārtraukšana vai apjomu samazināšana u.tml.) par līguma noteikumu pārkāpumu	Nav	Par netaisnīgu, piemēram, uzskatāma sankcija, kas ievērojami pārsniedz pārkāpuma kaitīgās sekas. Katrs pārkāpums izvērtējams un sankcija nosakāma atsevišķi. Piemēram, EUR 500 līgumsods par preču nepiegādāšanu var tikt uzskatīts par taisnīgu, ja nepiegādāto preču vērtība ir ievērojami lielāka, bet netiks uzskatīts par taisnīgu, ja nav piegādātas preces EUR 60 vērtībā.
Piemērot netaisnīgus un nepamatoti garus norēķinu termiņus	Nav	KP vadlīnijās noteikusi, ka vispārēji par taisnīgu un pamatotu uzskatāms 30 dienu norēķinu termiņš, kas atsevišķos gadījumos (piemēram, ja precei ir īpaši īss vai īpaši garš aprites termiņš) var tikt saīsināts vai pagarināts. KP vadlīnijās arī atsaukusies uz tā saucamo <i>Maxima</i> lietas ² formulu, kur par taisnīgu un pamatotu norēķinu termiņu tika atzīts preču vidējais aprites termiņš konkrētajā mazumtirdzniecības vietā plus desmit dienas.

“Līdz šim varēja atdot atpakaļ arī akcijas preces, bet NMPAL šādu iespēju izslēdz.”

KĀDI SODI DRAUD PĀRKĀPĒJIEM?

Par NMPAL pārkāpumu noteikts sods līdz 0,2% no iepriekšējā pārskata gada neto apgrozījuma. Pārejas periodā līdz 2017.gada 1.janvārim KP par pirmo pārkāpumu var piemērot naudas sodu līdz 0,05% no gada neto

² KP 2011.gada 13.janvāra lēmums “Par Konkurences likuma 13.panta otrās daļas 5.punktā noteiktā aizlieguma pārkāpumu SIA “MAXIMA Latvija” darbībā”.

apgrozījuma. Ja pārkāpumu izdarījusi mazumtirgotāju apvienība, naudas sods tiks aprēķināts no visu apvienības dalībnieku kopējā apgrozījuma. Nosakot naudas sodu, KP ņems vērā pārkāpuma ilgumu, vai pārkāpējs lietas izmeklēšanas laikā sadarbojies ar KP vai, gluži pretēji, kavējis lietas izmeklēšanu, vai pārkāpumam bijušas negatīvas sekas (piemēram, *Drogas* lietā KP ņēma vērā to, ka piegādātājs bija kļuvis maksātnespējīgs) u.tml.

KP varēs arī uzlikt tiesiskos pienākumus, piemēram, izbeigt pārkāpumu, grozīt līgumu. Turklāt KP arī varētu uzdot atmaksāt prettiesiski piemērotos maksājumus, ja tie ir viegli identificējami, piemēram, līguma maksas, plauktu maksas u.tml. Līdz šim gan KP šāda veida tiesiskos pienākumus nav uzlikusi.

Ja mazumtirgotājs nepildīs uzlikto tiesisko pienākumu, KP varēs piemērot piespiedu naudu līdz 2% no vidējā dienas neto apgrozījuma pēdējā pārskata gada laikā, bet ne mazāk par EUR 70 par katru kalendāro dienu līdz tiesiskā pienākuma izpildīšanai.

Līdz šim KP piemērojusi šādus naudas sodus par Konkurences likuma DSM normu pārkāpumu:

Pārkāpējs	Lēmuma datums	Naudas sods EUR
SIA "RIMI Latvija"	30.11.2010	88 609,85
SIA "MAXIMA Latvija"	13.01.2011	64 029,60
AS "Drogas" ³	14.12.2012	26 988,83

VILGERTS jaunākā pieredze

Iepirkumu grupa SIA konsultēšana par Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma normu interpretāciju.

RIMI Latvia SIA pārstāvēšana Konkurences padomes izstrādāto Vadlīniju par Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likumu apspriešanā.

Latvijas Pārtikas tirgotāju asociācijas interešu pārstāvēšana Saeimā saistībā ar Negodīgas mazumtirdzniecības prakses aizlieguma likuma izstrādāšanu.

³ Pēc Administratīvās apgabaltiesas sprieduma par dubultās sodīšanas aizlieguma principa pārkāpumu ar KP 2015.gada 30.jūlija papildlēmumu sods samazināts uz EUR 14 034,11.

Zvērinātu advokātu birojs VILGERTS

Mēs esam viens no vadošajiem reģionālajiem advokātu birojiem. Mūsu biroji ir Latvijā, Igaunijā, Lietuvā un Baltkrievijā. Mēs palīdzam vietējiem un starptautiskiem klientiem vienkāršās un ļoti sarežģītās lietās.

Mēs esam vairāk kā 20 juristi ar spēcīgu akadēmisko izglītību un izpratni par komercdarbību.

Klientu lietas uztveram personīgi un piedāvājam efektīvus risinājumus mērķa sasniegšanai.

Konkurences tiesību prakses grupa

Jūlija Jerņeva
Partnere
Mob. +371 29 131 597
julija.jerņeva@vilgerts.com

Debora Pāvila
Partnere
Mob. +371 29 149 110
debora.pavila@vilgerts.com

Jānis Sarāns
Jurista palīgs
Mob. +371 28 682 043
janis.sarans@vilgerts.com

Kontaktinformācija

Latvija:	Elizabetes iela 33, LV-1010, Rīga
Lietuva:	Vilniaus g. 31, LT-01402, Viļņa
Igaunija:	Tõnismägi 3A, 10119, Tallina
Baltkrievija:	Timiryazeva 72, 6.stāvs, 220035, Minska

latvia@vilgerts.com
lithuania@vilgerts.com
estonia@vilgerts.com
belarus@vilgerts.com